

Handläggning av kvarstående symtom efter covid-19 infektion hos barn

Majoriteten av barn med covid-19 har en mild kortvarig sjukdom som verkar läka utan men. En mycket ovanlig men allvarlig komplikation till covid-19 är ett tillstånd med hyperinflammation och påverkan från flera organsystem, MIS-C (multiinflammatory syndrom of childhood). Dessa barn är allmänpåverkade och har kraftigt inflammationspåslag.

Vissa individer utvecklar långvariga symtom i efterförloppet till covid-19, främst vuxna men även barn. Kunskapen om detta tillstånd är begränsad. Socialstyrelsen gjorde 2021 en sammanställning kring handläggningsråd för vårdpersonal vid omhändertagande om patienter med kvarstående eller sena symtom efter covid-19. Det finns inte någon säkerställd biologisk bakgrund/förklaring till symtomen ännu men det är känt att infektionssjukdomar kan ge långdragna symtom i efterförloppet.

Detta dokument är framtaget som hjälp för att hitta ett rimligt sätt att handlägga tillstånd där det finns misstanke om postcovid och kommer att omarbetas eller ersättas av nationella riktlinjer så fort det finns sådana.

Vårdnivå och remiss

Första bedömning på vårdcentral. Identifiera sjukdom som kräver akut handläggning, t.ex. tecken till uttalad hjärt-/lungpåverkan eller hyperinflammation, MIS-C. Vid misstanke om behov av akut omhändertagande, tas kontakt med barnkliniken jour.

Värdera symtom och utred differentialdiagnoser.

Vid uttalad påverkan på psykiska eller fysiska funktioner, t.ex. oförmåga att klara dagliga aktiviteter, skrivs remiss till barn- och ungdomsmedicinsk mottagning (BUMM). Vid snabbt behov av bedömning av psykisk hälsa skrivs samtidigt remiss till En väg in, Barn och Unga psykisk hälsa.

Om hälsotillståndet

Det finns ingen enhetlig definition av långtidscovid. Detta är ett förslag av indelning, enligt National Institute for Health and Care Excellence, Storbritannien (NICE).

Akut covid-19

Symtom på covid-19 i upp till 4 veckor.

Pågående symtomgivande covid-19

Symtom på covid i 4 till 12 veckor.

Postcovid

Symtom som utvecklas under, eller efter covid-19 infektion och som varar i mer än 12 veckor och som inte kan förklaras av annan diagnos.

Långtidscovid

Symtom som utvecklas efter akut covid-19. Inkluderar både pågående symtomgivande covid-19 (4 till 12 veckor) och post-covid-19 (12 veckor och längre).

Symtom

Symtomen efter en akut covid-19 infektion verkar kunna vara fluktuerande och varierande. De vanligaste rapporterade symtomen är:

- Luftvägssymtom: andfåddhet, hosta
- Hjärt-kärtsymtom: tryck över bröstet, bröstsmärta, hjärklappning
- Allmänna symtom: onormal trötthet, feber, smärta
- Neurologiska symtom: kognitiv påverkan (koncentrationssvårigheter, minnesproblem), huvudvärk, sömnstörning, stickningar/domningar, yrsel
- Gastrointestinala symtom: buksmärta, illamående, diarré
- Muskuloskeletala symtom: led- och muskelsmärta
- Psykologiska/psykiatriska symtom: nedstämdhet, oro
- Öron-, näsa- och halssymtom: tinnitus, öronvärk, halsont, yrsel, lukt- och/eller smakförlust
- Dermatologiska symtom: hudutslag.

Diagnostik och utredning

Utredning på vårdcentral för att utesluta akut sjukdom kan innefatta anamnes kring symtom, tidigare sjukhistoria och medicinering med p-piller, kroppstemp, SaO₂, EKG vid misstänkt hjärtpåverkan, mindre blodprovstagning, t.ex. blodstatus, CRP.

Utredning avseende differentialdiagnoser planeras som vid sedvanlig symtomvärdering och kan innefatta lungröntgen, TSH, transglutaminas, ALAT, kreatinin, urinstatus.

Sjukgymnast kan värdera fysisk prestationsförmåga med t.ex. 6 min gångtest.

Behandling

Att lyssna och ta patientens och familjens symtombeskrivning på allvar är viktigt vid komplexa och långvariga tillstånd. Familjens känsla av att vara bekräftad är grundläggande för deras trygghet, och blir därigenom en del av behandlingen.

Rehabiliteringen inriktas mot individens funktionsnedsättning där barn- och ungdomshälsan och sjukgymnast kan samverka för att öka individens psykiska och fysiska kapacitet. Samverkan med relevanta vårdgivare och skola underlättar individens rehabilitering. Exempel på samverkan kan vara information om barnets

funktionsnivå från medicinskt ansvarig, till elevhälsans medicinska del, eller upprättande av samordnad individuell plan, SIP mellan berörda.

Med den kunskap vi har nu finns inga specifika behandlingsrekommendationer, men viss symtomlindrande medicinsk behandling kan vara aktuell utifrån specifik situation.

Förslag på luktträning finns framtagen av forskare vid Stockholms Universitet och Karolinska Institutet.

Kunskapsläget kommer med stor sannolikhet förändras mycket med en ökande erfarenhet.

Barnrättsperspektivet

Artikel 24 Barns rätt till hälsa, tillgång till hälso- och sjukvård samt till rehabilitering.

Artikel 12 Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet.

Artikel 28 Barns rätt till utbildning. Grundskolan ska vara tillgänglig för alla.

Kvalitetsindikatorer

Förslag till diagnoskod: Symtomdiagnos + U09.9 Postinfektiöst tillstånd efter covid-19.

Covid-19 diagnosen är ställd på basen av tidigare virustest, antikroppsanalys eller typisk symtombild, exempelvis feberepisod med efterföljande anosmi hos patienten eller annan familjemedlem.

Rehabilitering

Enkla råd kring regelbundenhet kring sömn, mat och fysisk aktivitet utifrån funktion ges på alla vårdnivåer.

Mer information

Se Nationella riktlinjer UK under relaterat.

Se Management of post-acute Covid-19 in primary care, BMJ under relaterat.

Se Case report, long-term effects Covid-19, Ludvigsson, Acta Paediatrica under relaterat.

Se Långvariga symtom vid covid-19, SBU-rapport, dec 2020 under relaterat.

Se Träna ditt luktsinne, 1177 (Skåne) under relaterat.

Se POTS, Läkartidningen nr 41 2018 under relaterat.